

В «Сказке о мертвой царевне и семи богатырях» (А.С. Пушкин) есть строки: Под горою темный вход.

Он туда скорей идет.

Перед ним, во мгле печальной,

Гроб качается хрустальный,

И в хрустальном гробе том

Спит царевна вечным сном... *Какие колебания совершал гроб? Под действием каких сил гроб колебался? Можно ли гроб считать математическим маятником?* При изучении молекулярной физики можно использовать загадки: вокруг носа вьется, а в руки не дается; сивые кабаны все поле облегли и пр. Сказка П. Ершова "Конек-горбунок" помогает создать верное представление о явлении люминесценции, если прочитать стихи, описывающие жар-птицу.

Фразеологизм "Пуд соли съесть" даст возможность узнать суть высказывания. А также посчитать *«Сколько времени должно пройти, чтобы с кем-либо «на пару» съесть пуд соли, если в год человек потребляет около пяти килограммов соли»*. *А три пуда соли съесть?* (А.П.Чехов).

Выводы. Изучение физического явления или закона физики на основе литературного сюжета (сказки, рассказа, басни), позволяет легче понять новую тему. Сказки помогают внести в физику элементы разнообразия и занимательности, делают материал ближе и понятнее. Сказки могут использоваться, как средство связи физики с жизнью, как возможность задать в интересной форме физические вопросы. Маленькие дети, слушающие сказки, не задумываются, почему так произошло. А школьник, изучающий физику, уже может объяснить эти «сказочные» явления.

Таким образом, сказки в процессе обучения физики могут являться не только историями для детей, но и хорошим пособием для изучения физических явлений, примером повышения познавательного интереса к науке. Использование сказкотерапии на уроках физики является эффективным методом сохранения и укрепления здоровья школьников, обеспечивающий развитие их творческих способностей.

Литература

1. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. [Текст] / В.П. Беспалько – М.: Педагогика, 1989. – 190с.
2. Базарный В.Ф. «Здоровье и развитие ребенка: экспресс – контроль в школе и дома». [Текст]: практ. пособие / В.Ф.Базарный – М.: Аркти, 2005 . – 176с.

КОМПЕТЕНТНИЙ ВЧИТЕЛЬ ГЕОГРАФІЇ – ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ

Ю.Ю. Чикіна
м. Луганськ, Україна

Вища освіта сьогодні перебуває на шляху значного реформування та вимагає від сучасного вчителя географії окрім отримання професійних знань, здатності ефективно використовувати в своїй педагогічній діяльності нові можливості комп'ютерних та інформаційних технологій, які відкриває йому інформаційне суспільство. Тому, вимогою сьогодення у підготовці географів важливим є набуття вмінь оперувати інформацією та ефективно її використовувати для професійної діяльності. У зв'язку з модернізаційними процесами, які пов'язані із впровадженням засобів комп'ютерно-інформаційних технологій значна увага приділяється розвитку інформаційної та інформатичної компетентностей, що надає фахівцю можливість вільно орієнтуватися в інформаційному просторі та ефективно використовувати сучасні засоби навчання в майбутній діяльності.

Відмітимо, що однією із важливих тенденцій сьогодення є зміщення кінцевої мети навчання зі знань на розвиток компетентностей. Саме, компетентнісний підхід найбільш глибоко відображає модернізаційні процеси: гарантує високий рівень і результативність підготовки спеціаліста, сприяє оновленню змісту педагогічної освіти, посилює практичну

орієнтацію, забезпечує здатність випускника мати відповідний потенціал для практичного розв'язання життєвих проблем, орієнтує на побудову навчального процесу відповідно до очікуваного чи бажаного результату [4, с. 25]. До особливостей компетентнісного підходу у вищій школі можна віднести: визначення компетенцій як кінцевого результату навчання та їх цілеспрямоване формування; перенесення акценту на уміння студентів використовувати інформацію для вирішення професійних завдань; оцінювання рівня сформованості у фахівців компетенцій як результату навчального процесу; спрямованість фахової підготовки на майбутнє працевлаштування вчителів географії.

Учитель географії в сучасних умовах розвитку освіти має бути мобільнішим, інформованішим, творчо мислячим, а відтак, умотивованішим до свого розвитку. У науковій літературі досить широко розкрито особливості впровадження компетентнісного підходу у вищу освіту (Н. Голуб, О. Овчарук, Н. Побірченко, І. Рогальська, М. Степко) та формування й розвиток інформатичної та інформаційної компетентностей (П. Беспалова, О. Бойцової, М. Жалдака, О. Матвієнко, Н. Морзе, Н. Насирової, Л. Петухової, Т. Пушкарьової та ін.), розглянуто питання професійного становлення сучасного вчителя географії (Л. Вішнікіної, О. Тімець, О. Топузова). Проте, метою нашої статті є розгляд особливостей використання засобів комп'ютерно-інформаційних технологій під час професійної підготовки вчителів географії для набуття фахівцями інформатичної та інформаційної компетентностей.

Тому, на сучасному етапі розвитку освіти метою професійної підготовки майбутнього вчителя географії є формування компетенцій необхідних для успішної діяльності в умовах використання засобів комп'ютерно-інформаційних технологій, що надасть вчителю можливість орієнтуватися в інформаційному просторі, сучасному суспільстві та подальшому здобутті освіти. Як показав аналіз літератури, активне використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі сприяло появі понять „інформаційна компетентність” та „інформатична компетентність”, які заслуговують на особливу увагу тому, що саме вони „докорінно змінили середовище, систему цінностей та зробили його більш активним” [3, с. 5].

Зазначимо, що майбутні вчителі географії не лише мають оволодіти знаннями та вміннями в галузі інформаційно-комунікаційних технологій, а навчитися використовувати ці технології у навчальному процесі, гармонійно поєднувати засоби комп'ютерно-інформаційних технологій із традиційними, добирати різні підходи та методи вивчення нового матеріалу з їх застосування. Тому, окрім базових фахівцю потрібно мати знання про особливості роботи із комп'ютером, мультимедійними засобами, телекомунікаційними мережами та методику їх використання на різних заняттях, у процесі контролю та діагностики результатів навчання.

Невід'ємною основою впровадження та застосування засобів комп'ютерно-інформаційних технологій є формуванні інформатичних компетентностей викладачів та вчителів географії, від якої залежить ефективність освітнього процесу. Основним принципом виступає положення про те, що кінцевим результатом навчання повинно стати не розуміння того, як функціонують засоби комп'ютерно-інформаційних технологій, а здатність їх використовувати як інструмент вирішення завдань комунікації та організації діяльності. Отже, формування інформатичної компетентності є процесом переходу до такого стану, коли майбутній вчитель географії стає здатним знаходити, розуміти, оцінювати та застосовувати інформацію в різних формах, використовуючи засоби комп'ютерно-інформаційних технологій; спостерігати і робити логічні висновки; аналізувати ситуацію з різних точок зору; системно і самостійно працювати над підвищенням своєї компетентності [1; 2, с. 10].

Про набуття вчителем географії інформатичної та інформаційної компетентностей можна говорити на основі аналізу його навчальної та професійної діяльності, якій притаманні наступні особливості: внутрішня мотивація та готовність до проведення уроків із використання засобів комп'ютерно-інформаційних технологій; перенос отриманих теоретичних знань та практичних навичок методологічного та методичного компонентів в практичну педагогічну діяльність, що сприяє розвитку професійно-педагогічної

компетентності вчителя; самостійна розробка методичних та дидактичних матеріалів для уроків із використання цих засобів [5; 6].

Отже, на наш погляд, під час підготовки бакалаврів-географів використання комп'ютера, мультимедійних засобів та комунікаційних мереж мають стати обов'язковим елементом як для викладачів, так і студентів у навчальному процесі, що буде сприяти формуванню інформатичної та інформаційної компетентностей:

1. Візуальне представлення викладачем інформації з географічних дисциплін дає змогу піднятися на новий більш якісний рівень викладання географії та пробуджувати пізнавальний інтерес у студентів, що дасть можливість географам поглибити теоретичні знання з питань розвитку природних комплексів та географічної оболонки, мислити комплексно та просторово, розвивати географічне мислення та розширювати діапазон географічних знань.

2. Використання педагогом різноманітних активних форм та методів проведення занять із застосуванням традиційних і засобів комп'ютерно-інформаційних технологій, пропонуючи студентам проблемні, дослідницькі та творчі завдання, що сприяють кращому розумінню процесів і явищ, розгляду тенденцій соціального, економічного, екологічного розвитку держав, регіонів, конкретних територій із притаманними їм особливостями.

3. Отримання будь-якої інформації за допомогою сучасних засобів навчання дозволяє студентам під час підготовки до занять реалістично оцінювати минуле і сьогодення в розвитку країн, давати обґрунтований аналіз подій, процесів та явищ, розглядати глобальні та регіональні проблеми, що сприяє поглибленню отриманих знань з географії. Використання спеціальних програм (Corel, MapInfo та ін.) дають змогу студенту під час вивчення географічних дисциплін представляти отриману інформацію у вигляді карт, таблиць, графіків, діаграм для визначення причинно-наслідкових зв'язків, узагальнення, систематизації, пізнання суті й просторової динаміки природних, екологічних, економічних, геополітичних процесів та явищ. Усе це розкриває можливості студентів з поглиблення знань про різноманітні способи зображення, накопичення та узагальнення інформації за допомогою засобів комп'ютерних технологій.

4. Виконання студентами творчих, проблемних завдань за допомогою засобів комп'ютерно-інформаційних технологій (працювати з картами, атласами, аерокосмічними матеріалами, здійснювати пошук джерел та представлення географічної інформації) під час самостійної роботи та виконання курсових робіт, навчально-польових і фахових педагогічних практик для можливостей постійного професійно-особистісного розвитку.

Узагальнюючи зазначене вище, доходимо наступних висновків. Сьогодні актуальність набуває професійна досконалість вчителя географії як фахівця, який здатний працювати в умовах розвитку інформаційного суспільства, постійного збільшення кількості наукової інформації, впровадження освітніх інноваційних технологій, інтеграції професійного й особистісного у педагогічній діяльності. Формування інформаційної та інформатичної компетентностей майбутнього вчителя географії це цілеспрямований, незворотній процес якісних змін у його знаннях, уміннях, навичках, можливостях, якостях та результатах професійної діяльності. Тому, у підготовці вчителя географії для набуття інформатичної та інформаційної компетентностей за необхідне вважаємо акцент робити на підвищенні рівня теоретичної підготовки з інформатики та методики викладання географії, на постійний саморозвиток у галузі комп'ютерно-інформаційних технологій, що буде сприяти можливостям й бажанню у фахівців використовувати ці технології у навчальному процесі та педагогічній діяльності.

Література

1. Інформатична компетентність учнів може бути вищою від компетентності тих, хто їх навчає / Н. В. Морзе, О. В. Барна, В. П. Вембер, М. В. Золочевська, О. В. Ігнатенко, О. П. Давиденко, О. Г. Кузьмінська // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2010. – № 8 (88). – С. 3 – 6.

2. Морзе Н. В. Як навчати вчителів, щоб комп'ютерні технології перестали бути

дивом у навчанні? / Н. В. Морзе // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2010. – № 6 (86). – С. 10 – 13.

3. Петухова Л. Є. Інформатична компетентність фахівця як педагогічна проблема / Л. Є. Петухова // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2008. – № 1 (65). – С. 3 – 7.

4. Побірченко Н. С. Компетентнісний підхід у вищій школі: теоретичний аспект / Н. С. Побірченко // Освіта та педагогічна наука. – 2012. – № 3 (152). – С. 24 – 31.

5. Тімець О. В. Компетентнісний підхід до професійного становлення вчителів географії / О. В. Тімець // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2008. – № 1. – С. 286 – 290.

6. Топузов О., Вішнікіна Л. Компетентнісний підхід до навчання географії / О. Топузов, Л. Вішнікіна // Географія та основи економіки в школі. – 2011. – № 5. – С. 34 – 37.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ПОЛТАВСЬКОГО ПРОФЕСІЙНОГО ЛІЦЕЮ СФЕРИ ПОСЛУГ

*В.А. Швецова
м. Полтава, Україна*

У сучасному суспільстві використання інформаційних технологій стає необхідним практично в будь-якій сфері діяльності людини. Оволодіння навичками цих технологій ще за партою багато у чому визначає успішність професійної підготовки учнів ПТНЗ.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій підвищує ефективність засвоєння учнями навчального матеріалу. Застосування методів комп'ютерного навчання сприяє розвитку розумових і творчих здібностей, підвищує зацікавленість та активність в оволодінні знаннями. Використання нових технологій дає змогу вирішити певні дидактичні завдання, що постають перед сучасним викладачем.

Вирішення усіх цих проблем стало можливим завдяки опануванню програми „Intel®Навчання для майбутнього” педагогічними працівниками Полтавського професійного ліцею сфери послуг, адже її завданням є підготовка викладачів та майстрів виробничого навчання до застосування та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес. Станом на 1 вересня 2012 року навчання за цією програмою пройшли усі педпрацівники ліцею, що стало суттєвим поштовхом для їх подальшого професійного розвитку.

Педагоги не лише оволоділи знаннями і вміннями у галузі ІКТ, а й навчилися використовувати ці технології у навчально-виховному процесі, передавати учням власні знання, використовуючи інноваційні педагогічні технології.

У навчальному закладі налагоджена чітка, керована система вивчення і впровадження передового педагогічного досвіду роботи окремих педпрацівників з цього питання у навчальний процес. Методичний кабінет спільно з адміністрацією відшукує, ґрунтовно вивчає досвід, виявляє нове, раціональне у роботі окремих педагогів і сприяє впровадженню результатів у педагогічну практику.

У педагогічному колективі вивчається досвід викладачів спецпредметів і загальноосвітніх дисциплін з питання використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі:

- “Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української літератури з метою реалізації методу проектів”;

- “Використання інформаційно-комунікаційних технологій під час підготовки кваліфікованих робітників з професії «Кравець»”.

На даному етапі організації навчального процесу вже стало досить розповсюдженим явищем використання персонального комп'ютера для контролю якості знань учнів. “Створення тестів з комп'ютерною підтримкою” – це тематика індивідуальної методичної проблеми, над якою працюють викладачі ліцею.